

DB voorstel

Steller	Beleidsadviseur
Afdeling/team	Advies & Support
Datum	6 november 2025
Onderwerp	Beleidsregel giften en schadevergoeding 2026
Volgnummer	3925-02
Geagendeerd	Ter besluitvorming
Bijlagen	3
Portefeuillehouder DB	Julie d'Hondt

Te nemen besluit:

1. Vaststellen van 'Beleidsregel giften en schadevergoeding RDWI 2026' en doorzenden naar het Algemeen Bestuur ter informatie.
2. Intrekken van 'Beleidsregel giften en schadevergoeding RDWI 2020'.

Toelichting

Bij de invoering van de Nieuwe Algemene Bijstandswet (nAbw) in 1996 werd bepaald dat giften niet als middelen worden beschouwd bij de beoordeling van de bijstand. Dit was om te voorkomen dat de bijstand een ontmoediging zou vormen voor de vrijgevigheid van instellingen of personen, waardoor bijstandsgerechtigden, net als anderen, konden profiteren van giften. Gezien het minimumbehoefte-karakter van de bijstandswet, kon deze vrijlating niet onbeperkt zijn. Bij de beoordeling of een gift verantwoord was, speelden zowel de hoogte als de bestemming van de gift een rol. Als een gift zo hoog was dat het, in combinatie met de bijstand, leidde tot een bestedingsniveau dat niet verenigbaar was met wat gebruikelijk was op bijstandsniveau, werd het redelijk geacht om de gift als inkomen te rekenen.

Dit kader is nog steeds van toepassing binnen de huidige Participatiewet, maar is door de ontwikkeling naar een sterker vangnet onder druk komen te staan. Zowel binnen de uitvoering van de wet als in de jurisprudentie is een lijn ontstaan waarbij sneller bijstandsrechtelijke consequenties aan ontvangsten worden gekoppeld.

In 2020 is de beleidsregel voor giften en schadevergoedingen aangepast om meer duidelijkheid te geven over welke giften niet tot het inkomen worden gerekend. Deze aanpassingen verduidelikten de beoordelingsruimte en specificeerden de vrijstelling van bepaalde giften, waaronder een algemene vrijstelling van €1.000.

Eind 2022 heeft het Dagelijks Bestuur van de RDWI besloten de beleidsregel giften aan te passen, waardoor het bedrag dat mensen met een bijstandsuitkering mogen behouden, verhoogd werd van €1.000 naar €2.250. Giften tot dit bedrag tellen niet mee als inkomen.

Volgens het huidige beleid moeten alle giften worden gemeld, behalve giften in natura tot €1.500.

In november 2023 heeft het Dagelijks Bestuur besloten de verhoging voorlopig in stand te houden en de nieuwe beleidsregels gelijk te trekken met de Participatiewet in Balans wanneer deze in werking treedt. In dit voorstel leggen we de nieuwe beleidsregel in lijn met de nieuwe wet voor.

Daarnaast hebben we in de nieuwe beleidsregel ook het beleid over schadevergoedingen aangepast, omdat het huidige beleid te veel willekeur in de hand werkt door onvoldoende acht te slaan op de feitelijke situatie van de inwoner.

Nieuwe giftengrens

Met de nieuwe wet wordt de giftenvrijstelling landelijk vastgesteld en geüniformeerd op een bedrag van €1.200 per kalenderjaar. Deze vrijstelling geldt voor alle vormen van giften, zoals bijschrijvingen, contant geld en giften in natura, zonder dat deze in mindering worden gebracht op de uitkering. Per 1 januari 2026 vervalt hierdoor niet alleen onze eerder vastgestelde grens, maar ook het onderscheid tussen giften in geld en giften in natura.

Het Rijk stelt dat alleen giften die cumulatief boven de €1.200 uitkomen, moeten worden gemeld. Dit betekent dat de bijstandsgerechtigde zelf bijhoudt hoeveel giften hij of zij heeft ontvangen. Overschrijdt het totaal de grens, dan dient dit te worden gemeld. Deze werkwijze sluit aan bij de beweging die dit wetsvoorstel maakt: meer vertrouwen in de inwoner.

Maatwerk boven €1.200

De nieuwe grens betekent niet dat inwoners geen giften boven de €1.200 mogen ontvangen. Giften boven de €1.200 worden individueel beoordeeld. We willen dat inwoners zich vrij voelen om giften te ontvangen, zodat zij de steun uit hun netwerk zonder zorgen kunnen blijven ervaren. In lijn met de participatiewet in balans is het uitgangspunt vertrouwen en de menselijke maat.

Herkomst van de gift

Net als in het huidige beleid blijft het belangrijk dat de herkomst van de gift duidelijk is. We verwachten van de bijstandsgerechtigde dat hij inzichtelijk maakt wat de reden is achter kasstortingen en bijschrijvingen als bij een hercontrole de bron onduidelijk is. Als de herkomst onduidelijk blijft, is er geen sprake van een gift, maar van inkomen of vermogen.

In het huidige beleid tellen giften van de voedselbank, kledingbank en speelgoedbank niet mee voor het vrijlatingsbedrag. Dit blijft ook in het nieuwe beleid zo. Voor de voedselbank is dit vastgelegd in de Participatiewet in Balans. Ook giften van andere charitatieve instellingen, zoals sociale fondsen, Stichting Leergeld en andere hulporganisaties, worden niet verrekend met de bijstandsuitkering.

Schadevergoedingen

Op basis van signalen van Stimulansz en nieuwe jurisprudentie¹ heeft een volledige herijking van de vrijlating van schadevergoedingen plaatsgevonden. Dit beleid is opgesteld conform het voorbeeldbeleid van Stimulansz.

De voorgestelde aanpassing van het beleid brengt een duidelijke en uitvoerbare systematiek voor de beoordeling van schadevergoedingen in het kader van de Participatiewet.

¹ <https://deepink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:CRVB:2023:909>

- Materiële schadevergoedingen worden niet als vermogen aangemerkt, mits gebruikt voor herstel of vervanging.
- Verlies van arbeidsvermogen wordt als inkomen aangemerkt en verdeeld over de betreffende maanden.
- Bij immateriële schade voor levensvreugde wordt 30% als vermogen aangemerkt met een vrijstelling van €3.000.
- Blijvende immateriële schade wordt omgerekend naar een maandbedrag gebaseerd op levensverwachting, waarbij tot 15% van de bijstandsnorm buiten beschouwing blijft

Met deze systematiek wordt per type schadevergoeding aangesloten bij het doel en de aard van de uitkering. Voor de uitvoering betekent het dat er een helder onderscheid is tussen inkomens- en vermogensbehandeling, dat er toetsbare voorwaarden gelden voor vrijlating, en dat de beoordeling in vergelijkbare gevallen tot gelijke uitkomsten zal leiden. Daarmee wordt zowel de rechtszekerheid voor de inwoner als de uitvoerbaarheid versterkt.

Argumenten voor gekozen richting

We vereenvoudigen en verduidelijken het beleid

Doordat inwoners per 1 januari 2026 giften tot €1.200 niet hoeven te melden, wordt ons beleid eenvoudiger en overzichtelijker voor inwoners. Zij hoeven niet langer elke bijschrijving of gift in natura apart te melden aan de inkomensconsulent, noch aparte lijstjes bij te houden. Ook consulenten hoeven niet meer over elke gemelde gift te rapporteren. Alle giften, zowel in geld als in natura, vallen voortaan onder dezelfde vrijlatingsgrens. Dit zorgt voor duidelijkheid en consistentie.

Daarnaast wordt het beleid begrijpelijker. In de huidige situatie kan het voorkomen dat een eenmalige gift wordt vrijgelaten, terwijl het maandelijks betalen van bijvoorbeeld de zorgverzekering door een familielid juist als inkomen wordt gezien en op de uitkering in mindering wordt gebracht. Dit onderscheid leidt regelmatig tot onbegrip bij bijstandsgerechtigden.

In het nieuwe beleid mogen ook structurele giften die leiden tot besparingen op de kosten van levensonderhoud, zoals boodschappen, worden vrijgelaten, mits het totaal onder de €1.200 per jaar blijft. Onder kostenbesparende bijdragen vallen naast boodschappen onder meer de betaling door een derde (vaak een familielid) van de kosten van gas, elektriciteit, water, de zorgpremie van de bijstandsgerechtigde of de sportcontributie van een kind. Hierdoor ontstaat een eenvoudiger beleid dat beter aansluit bij de dagelijkse praktijk en de werkelijkheid van inwoners.

Giften boven de grens van €1.200 blijven mogelijk, maar met een gerichte besteding

In het nieuwe beleid geldt dat als de ontvangen giften binnen een kalenderjaar de grens van €1.200 overschrijden, het meerdere als inkomen wordt beschouwd. De wet laat ruimte voor maatwerk, in lijn met onze kernwaarden passen we hierbij de juiste balans tussen rechtmatigheid en doelmatigheid toe.

In de nieuwe beleidsregel is vastgelegd in welke situaties een hogere gift (gedeeltelijk) buiten beschouwing kan worden gelaten.

Dit kan bij giften met een concreet doel, zoals:

- Het aflossen van (problematische) schulden;
- Het overbruggen van de periode waarin een bijstandsaanvraag nog niet is afgehandeld;
- Het betalen van vaste lasten in een uitzonderlijke maand (bijvoorbeeld dubbele woonlasten);
- Het bekostigen van een noodzakelijke medische behandeling waarvoor de inwoner niet verzekerd is of alleen een gedeeltelijke tegemoetkoming krijgt.

Andere dringende uitgaven dan die hier genoemd, kunnen onder bijzondere omstandigheden, ook worden vrijgelaten. Dit is niet opgenomen in de beleidsregel. Deze giften worden per individueel geval beoordeeld op hun noodzaak en of de gift in het kader van de bijstandsverlening verantwoord is.

Gerichte besteding van giften door jongeren in de bijstand

In gesprekken met onze professionals komt naar voren dat bijstandsgerechtigden onder de 27 jaar vaker de grens van €2.250 bereiken. Het komt voor dat jongeren onder de 27 jaar het gehele bedrag in één keer van een familielid ontvangen. Bij bijstandsgerechtigden in de categorie 27 jaar en ouder zien onze professionals dit minder vaak gebeuren.

Doordat structurele giften tot €1.200 ook worden vrijgesteld, is het nu bijvoorbeeld mogelijk voor ouders om elke maand €100 bij te dragen aan de zorgverzekering. Dit was voorheen niet mogelijk.

Bovendien is het mogelijk om financiële hulp te ontvangen boven de €1.200, maar dit moet worden gemeld en moet een concreet doel dienen, zoals hierboven uitgelegd. Door giften tot €1.200 vrij te stellen en daarboven maatwerk toe te passen, krijgen we meer grip op het verantwoord ontvangen van giften door jongeren in de bijstand.

Het nieuwe beleid rondom schadevergoedingen doet recht aan de omstandigheden van de bijstandsgerechtigde

Het gewijzigde beleid heeft als doel om een eerlijke behandeling van schadevergoedingen te waarborgen binnen het bijstandskader. Hierbij wordt rekening gehouden met de aard en bestemming van de vergoeding. Er zijn ruime vrijlatingspercentages toegepast zoals bij immateriële schadevergoedingen. Het beleid ondersteunt de balans tussen rechtmatigheid en de specifieke situatie van belanghebbende. Om de begrijpelijkheid te vergroten is een set voorbeelden in het beleid verwerkt.

Advies RCR

De RCR heeft positief advies gegeven over de voorgestelde beleidsregeling, waarin het uitgangspunt van vertrouwen in de inwoner centraal staat. Er zijn geen inhoudelijke aanpassingen voorgesteld op de vrijstelling van €1.200 voor giften. Er is door de RCR een maximum voorgesteld van €2.690. Wij hebben gekozen om géén maximum te hanteren. Een vast bedrag zou immers geen recht doen aan de individuele situaties van onze inwoners. Het volledige advies en onze zienswijze zijn als bijlage bijgevoegd.

Kanttekeningen en risico's

Doenvermogen van inwoners

Doordat inwoners zelf de hoogte van hun giften bij moeten houden wordt een beroep gedaan op hun doenvermogen. Het is de verantwoordelijkheid van de inwoner om ervoor te zorgen dat het maximale bedrag binnen een jaar niet wordt overschreden en om dit te melden als het wel gebeurt. Daarnaast gaat het om een totaalbedrag voor het hele kalenderjaar, ook als de inwoner maar een deel van het jaar afhankelijk is geweest van bijstand. Wij zullen de bijstandsgerechtigden en ketenpartners actief informeren over het nieuwe beleid, door middel van nieuwsbrieven, en informatie op onze website. Daarnaast worden bijstandsgerechtigden geïnformeerd bij de intake en worden giften besproken in gesprekken met regisseurs

Niet melden van giften boven de grens

Aangezien giften niet altijd als bijschrijvingen plaatsvinden en bijstandsgerechtigden alle giften zelf moeten bijhouden, bestaat het risico dat giften boven de grens van €1.200 niet worden gemeld. Bij een hercontrole kan dan blijken dat de bijstandsgerechtigde meer giften heeft ontvangen dan de toegestane grens toelaat. De te veel ontvangen giften kunnen vervolgens worden teruggevorderd.

Stappen afstemming

Besproken met		Datum	Resultaat
MT	Ja	07-10-2025	Akkoord
DB	Ja/nee	27-11-2025	Akkoord
AB	Ja/nee	17-12-2025	Ter Informatie
AO	Ja/nee		
RCR	Ja/nee		
Overige	Ja/nee		

MT voorstel

Managementteam RSD Kromme Rijn Heuvelrug

Besluit ☒ Conform voorstel

☐ Anders: _____

Datum MT vergadering: 7 oktober 2025

Handtekening directeur

DB voorstel

Dagelijks bestuur van RDWI Kromme Rijn Heuvelrug

☐ Ter informatie

☒ Voor besluit

☒ Conform voorstel

☐ Anders: _____

Datum DB vergadering: 27 november 2025

Handtekening voorzitter:

Bijlagen

1. Beleidsregel giften en schadevergoeding RDWI 2026
2. Advies RCR
3. Zienswijze advies RCR